

Від головного редактора

Шановний читачу!

Радий презентувати перше цьогорічне число. П'ятнадцяте від початку заснування журналу і сьоме (!), зроблене в час повномасштабної російсько-української війни.

У цьому контексті найперше хочеться висловити щирі слова захоплення і вдячності всім тим колегам-авторам, хто від початку підтримував редакційну програму УІП і впродовж усього часу стало сприяв її ствердженню та увиразненню. Така підтримка набуває особливого сенсу тепер, коли відвічний ворог українців тоталітарна росія вчергове принесла в наші домівки — від сходу до заходу — страшну біду.

Переконали, що майбутні дослідники історії української гуманітарної науки муситимуть вдесяте, всоте збільшувати ціну вміщених у «воєнних» випусках того чи того наукового періодичного видання тестів, якщо достеменно з'ясують, за яких екстремальних умов відбувався цей складний процес наукостворення: від пошуків авторами матеріалів у малодоступних архівних теках з обмеженням через військовий стан доступом до осмислення, написання, рецензування, оприлюднення цільного числа. Адже, крім неминучих «мук творчості», доводиться працювати в супроводі суцільних стресів і загроз самому життю. Умови ці — і кількаразові впродовж доби виття сирен про чергові нальоти, і сотні «шахедів» та десятки ракет над головою, і страшні вибухи, пожежі, руйнування, смерті співвітчизників на очах. І моління Бога про відведення біди, про тишу, про наявність елементарного — інтернету, світла, тепла...

Закономірно, що «воєнна тема» присутня і в низці публікацій цього числа. Передусім варто виділити публікацію Ігоря Зоца «Газети із запахом війни», якою відкриваємо випуск. Цим повертаємо незаслужено знехтуваний в останні роки нашим цеховим товариством *огляд преси* — і як випробуваний та витребуваний у всі епохи нашими попередниками жанр аналітичної журналістики, і як фахові першопрочитання різнотипологічної преси на злободенні теми.

Вважаю, що головна цінність цього огляду полягає в розвіюванні міфу, яку свідомо розганяють деякі апологети інтернетної журналістики з легкими жанрами, про так звану смерть пресової журналістики загалом і місцевої зокрема. Публікація Ігоря Зоца свідчить, що преса жива, особливо на місцевому рівні. Їй залишаються вірними в українській глибинці, вона бореться, вона надихає. Їй би ще увагу з боку держави, зосібно й послаблення зашморгу поштового монополіста.

На передовій інформаційного фронту в час війни опинилися й публічні бібліотеки, оскільки з-поміж інших завдань на основне вийшла протидія дезінформації та підтримка інформаційної гігієни населення. Що позитивного, вартого наслідування й такого, що насторожує й потребує негайної корекції, відбувається в цій сфері? Дослідники Юрій Горбань, Людмила Прокопенко й Олена Каракоз високопрофесійно здійснили комплексний аналіз і систематизацію трансформаційних процесів в цьому важливому сегменті Українського державотворення.

Для низки статей цього числа характерне означення «вперше». Такою, скажімо, в розділі «Актуальні питання українського інформаційного простору» є спроба осмислити журналістику як систему в контексті світової і української практики буття цього явища. Уперше в українському журналістикознавстві проблема стану і статусу національної журналістики подається в контексті поширених на Заході і фактично не толерованих в Україні «чотирьох теорій преси». Варто сподіватися, що гострота й маловивченість проблеми спонукатиме небайдужих колег до подальших наукових дискусій.

Під парасолькою історичної рубрики зійшли одночасно три осередки вивчення багатьох «білих плям» минулого журналістики і видавничої справи — львівський, київський та чернівецький.

Суголосною реаліям сьогочасної дійсності сприймається стаття львів'янки Надії Кулеші, де висвітлюється проблема збереження національної пам'яті в переломні періоди української історії. Об'єктом дослідження авторка взяла матеріали рідкісних підшивок преси української еміграції міжвоєнної Німеччини. Вона виокремлює в тому масиві текстів головне із бронебійної мемуаристики — те, що суголосне українським реаліям, що слугує орієнтиром, а б навіть навіть поняття еталоном для нинішніх «літописців сучасности». Буковинці Тарас Гринівський і Юлія Мельничук повертають із небуття низку захопливих і повчальних сторінок легендарного буковинського товариства «Руська Рада», а кияни Юлія Голубнича-Шленчак, Наталія Сидоренко та Ігор Срібняк — фактично невідомий навіть фахівцям літературно-мистецький журнал «Веселка», що творився руками й розумом інтернованих українських вояків у польському Каліші після програву Української національно-визвольної революції 1917–1921 років.

Достойною уваги не лише українських, а й зарубіжних дослідників є стаття Наталії Войтович та Івана Магуряка «Меми як чинник маніпуляцій: трансформація образу через масову культуру». Її подаємо англійською мовою.

Маємо за честь умістити в цьому числі і статтю колишнього міністра закордонних справ України, надзвичайно і повноважного посла Володимира Огризка, який розмірковує про публіцистику воєнного часу. В основу своїх роздумів автор поклав свіжу книгу відомого журналіста, багатолітнього редактора журналу «Універсум» Олега Романчука «Не бійсь. Не зраджуй. Не мовчи».

І це — не повний огляд публікацій цього числа, актуальних, молододосліджених, виконаних з науковою доброчесністю й небайдужістю.

Микола Тимошик,
головний редактор
«Українського інформаційного простору»